

28 JUN 2001

A STUDY OF SOCIO – CULTURAL, BEHAVIORAL AND ENVIRONMENTAL FACTORS ASSOCIATED WITH LEPTOSPIROSIS INFECTION IN NONGBUNNAK DISTRICT, NAKHONRATCHASIMA PROVINCE.

RENOO MUANGKLIANG

อธิการบดี

จาก

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF MASTER OF ARTS (CULTURAL STUDIES)
FACULTY OF GRADUATE STUDIES
MAHIDOL UNIVERSITY**

2001

ISBN 974-665-471-3

COPYRIGHT OF MAHIDOL UNIVERSITY

TH

R 418 3

2oc1

C.2

4136601 LCCS / M : MAJOR : CULTURAL STUDIES ; M.A (CULTURAL STUDIES)

KEY WORDS : LEPTOSPIROSIS / SOCIO – CULTURAL FACTORS / BEHAVIOR / ENVIRONMENT

RENOO MUANGKLIANG : A STUDY OF SOCIO – CULTURAL, BEHAVIORAL AND ENVIRONMENTAL FACTORS ASSOCIATED WITH LEPTOSPIROSIS INFECTION IN NONGBUNNAK DISTRICT, NAKHONRATCHASIMA PROVINCE. THESIS ADVISORS : SAOWAPA PORNIRIPONGSE, B.A., M.A., PORNTHIP USUPARAT, B.A., M.A., DARIKA GINGNATE, D.V.M., M.P.H., VARALUK TANGKANAKUL, M.D., M.P.H. 169 P. ISBN 974-665-471-3

There has been a growing tendency of phenomenal rate of infection of leptospirosis in Thailand, particularly in the Northeast. Infection in most cases is derived from occupational activities. This places the major source of income for the family at the highest risk of the disease. Using qualitative research methods, this thesis seeks to identify the appropriate control and prevention of the disease through studying risk behavioral factors of the villagers in an area of leptospirosis transmission: Moo 6, Nongbunnak Sub-district, Nongbunnak District. Such factors include their ways of life, definition, perception, beliefs, health care behavior of the patients, and the disease's impacts on the patients. The population consisted of 17 former leptospirosis patients, 27 cases with high risk factors, and information providers in the community. The data was collected by means of community survey, in-depth interview, interview, focused group discussion, observation and partial observation.

From a behavioral perspective, the villagers' risk activities included : 1) rice arming: plowing (both first plowing and second plowing), uprooting seedlings, fertilization, and harvesting flooded crops, 2) fishing: fish catching with bare hands, fish netting, fishing with bamboo traps and fish hooking in bare feet, and 3) gathering water plants for weaving purposes. Most villagers have incorrect beliefs and perception of leptospirosis, particularly in terms of causes, transmission, risks and prevention. In addition, it was found that most of them lack preventive behaviors. As a result, only two-thirds of all former patients have taken more measures of self-prevention after recovery, namely avoidance of exposure to water or chemicals, and avoidance of wounds.

According to the study, suggestions can be given as follows: more information should be provided to the villagers, especially those in the high risk group. The content of information should comply with their ways of life, and methods of providing information should be modified so that the community can take part as much as possible.

4136601 LCCS / M : สาขาวิชา : วัฒนธรรมศึกษา; ศศ.ม. (วัฒนธรรมศึกษา)

เรณู เมืองเกลี้ยง : การศึกษาปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม พฤติกรรม และสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการเป็นโรคเลปโตสไปโรซิสในเขตพื้นที่อำเภอหนองบุญนาท จังหวัดนครราชสีมา (A STUDY OF SOCIO - CULTURAL, BEHAVIORAL AND ENVIROMENTAL FACTORS ASSOCIATED WITH LEPTOSPIROSIS INFECTION IN NONGBUNNAK DISTRICT, NAKHONRATCHASIMA PROVINCE). คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : เสาวภา พรศิริพงษ์, ศศ.บ., สม.ม., พรทิพย์ อู่อุภรัตน์, ศศ.บ., ศศ.ม., ดาริกา กิ่งเนตร, สพ.บ., M.P.H., วราลักษณ์ ตั้งคณะกุล, พ.บ., M.P.H. 169 หน้า : ISBN 974-665-471-3

อุบัติการณ์ของโรคเลปโตสไปโรซิสในประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การติดเชื้อส่วนใหญ่เกิดจากการประกอบอาชีพ กลุ่มคนวัยแรงงานซึ่งเป็นการดำรงชีพของครอบครัวมีความเสี่ยงต่อการเป็นโรคมากที่สุด การศึกษาปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม พฤติกรรม และสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการเป็นโรคเลปโตสไปโรซิส ในพื้นที่ที่มีการระบาดของโรค หมู่ที่ 6 ตำบลหนองบุญนาท อำเภอหนองบุญนาท มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมที่เป็นวิถีชีวิตของชาวบ้านที่เสี่ยงต่อการเป็นโรคเลปโตสไปโรซิส การให้ความหมาย การรับรู้ และความเชื่อเกี่ยวกับโรค ตลอดจนพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วย และผลกระทบที่ผู้ป่วยได้รับการป่วยเป็นโรคเลปโตสไปโรซิส เพื่อหาแนวทางในการควบคุมป้องกันโรคที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตของชาวบ้าน การศึกษาครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรที่ศึกษา เป็นผู้ที่เคยป่วยเป็นโรคเลปโตสไปโรซิส จำนวน 17 ราย ผู้ที่เสี่ยงต่อการเป็นโรค จำนวน 27 ราย และผู้ให้ข้อมูลสำคัญในชุมชน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจชุมชน การสัมภาษณ์ระดับลึก การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม ร่วมกับการสังเกตและการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมที่เป็นวิถีชีวิตของชาวบ้านที่เสี่ยงต่อการเป็นโรคเลปโตสไปโรซิส คือ (1) การทำนา ได้แก่ การไถนา (ทั้งไถตะและไถคราดทำเทือก) การถอนกล้า การใส่ปุ๋ย และการเกี่ยวข้าวจมน้ำ (2) การหาปลา ด้วยวิธีการจับด้วยมือเปล่า (จับปลาตกคั้ง) การดักตาข่าย การดักกรัน และการปักเบ็ดโดยไม่สวมรองเท้าบู๊ต และ (3) การเก็บพืชน้ำมาทอเสื่อ ชาวบ้านส่วนใหญ่มีความเชื่อ และรับรู้เกี่ยวกับโรคเลปโตสไปโรซิสไม่ถูกต้อง โดยเฉพาะในประเด็นสาเหตุ การติดต่อ โอกาสเสี่ยงต่อการเป็นโรค และการป้องกันโรค นอกจากนี้ ยังพบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่ไม่มีพฤติกรรมป้องกันโรค แม้ในกลุ่มผู้ที่เคยป่วยเป็นโรค มีเพียง 2 ใน 3 ที่ป้องกันตนเองเพิ่มขึ้นหลังจากป่วย วิธีการป้องกันโรคที่ชาวบ้านคำนึงถึงส่วนใหญ่เป็นการลดการสัมผัสน้ำ หรือสารเคมี และการเกิดบาดแผล

การศึกษานี้ มีข้อเสนอแนะว่า ในการให้ความรู้เรื่องโรคแก่ชาวบ้าน โดยเฉพาะในกลุ่มผู้เสี่ยงต่อการเป็นโรคมามาก ควรปรับเนื้อหาความรู้ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้าน โดยเน้นให้ชาวบ้านทราบว่า มีกิจกรรมลักษณะใดบ้างที่เสี่ยงต่อการเป็นโรค และปรับวิธีให้ความรู้โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมให้มากที่สุด